

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Kfv.IV.35.560 /2018/5. szám

A tanács tagjai: . Patyi András a tanács elnöke, Dr. Dobó Viola előadó bíró,
. Horváth Tamás bíró

A felperes: felperes neve

A felperes képviselője: Monori Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Monori Tamás ügyvéd)

Az alperes: alperes neve

Az alperes képviselője: Dr. Molnár Dániel kamarai jogtanácsos

A per tárgya: falugondnoki szolgáltatás

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

A felülvizsgálni kért jogerős határozat: Pécs Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 5.K.27.268/2018/7. számú ítélete

Rendelkező rész

A Kúria

- a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 5.K.27.268/2018/7. számú ítéletét hatályon kívül helyezi;
- az alperes KINCSTK/8617-2/2018. számú határozatát az elsőfokú határozatra is kiterjedően megsemmisíti és az elsőfokú hatóságot új eljárás lefolytatására kötelezi.

A peres felek a felülvizsgálati eljárásban felmerült költségeiket maguk viselik.

A feljegyzett 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az elsőfokú hatóság 2018. február 26. napján kelt BAR-ÁHI/75-3/2018. számú határozatával a felperes terhére 2 291 667 Ft, a központi költségvetésből jogtalanul igénybe vett támogatás miatti visszafizetési kötelezettséget, illetve 51 643 Ft ügyleti kamat visszafizetési kötelezettséget állapított meg. A határozat indokolása szerint az alperes a Magyarország 2016. évi költségvetéséről szóló 2015. évi C. törvény (a továbbiakban: Kvtv.) alapján jogosulatlanul vette igénybe a Kvtv. 2. számú mellékletének III. fejezet 3. pont e) pontjában a falugondnoki, szolgáltatásra megállapított és kifizetett támogatást. A felperes 12 hónapra, míg az elsőfokú hatóság csupán 1 hónapra állapított meg ezen a jogcímen mutatószámot, így a támogatásra jogosultságot.
- [2] Az ügy szempontjából releváns tényállás szerint a felperes által ellátott falugondnoki szolgáltatási tevékenységet a szolgáltatói nyilvántartás szerint 2016. évben egy Opel Vivaro típusú,...forgalmi rendszámú gépjárművel biztosította. A felperes adatszolgáltatása szerint azonban a 2015. október 29. napjától tulajdonában álló Renault Trafic típusú, ... forgalmi rendszámú gépjárművel biztosítja a szolgáltatást. Ennek a gépjárműnek az adatait a szolgáltatói nyilvántartásba csak a 2016. november 29. napján jogerőre emelkedett határozattal jegyeztette be a felperes. A fenti tényállás alapján az elsőfokú hatóság megállapította, hogy a felperes 2016. január-november hónapokban nem volt jogosult a falugondnoki szolgáltatás támogatására.
- [3] A felperes fellebbezése folytán eljáró alperes a 2018. március 21. napján kelt KINCSTK/8617-2/2018. számú határozatában az elsőfokú határozatot helybenhagyta.
- [4] A határozat indokolása szerint az alperes 2016. januártól novemberig a felperes jogsértő magatartása miatt - tekintve, hogy nem a szolgáltatói nyilvántartásba vett gépjárművel látta el a falugondnoki feladatokat - nem tudta figyelembe venni a támogatásra jogosultságot, ezért kötelezte a felperest a támogatás visszafizetésére.
- [5] Hivatkozott az alperes a szolgáltatás, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről szóló 369/2013. (X. 24.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 5. sz. melléklet 2.2. pontjában foglaltakra, a 8. § (2) bekezdésre, melyek alapján kifejtette, hogy a szolgáltatás jogszerű működésének a feltétele a gépjármű szolgáltatói nyilvántartásba történő bejegyzéséről szóló jogerős határozat, így a felperes csak arra az időszakra jogosult a 2016. évi Kvtv. szerinti támogatás igénybevételére, amelyre vonatkozóan rendelkezésére áll jogerős, aktuális adattartalommal bíró határozat a bejegyzésről, ugyanis ez a finanszírozás alapja.
- [6] Hivatkozott továbbá az alperes a Korm. rendelet 27. § (1) bekezdésében foglaltakra, melynek értelmében a fenntartó köteles kérelmezni az adatomódosítást, ha a szolgáltatói nyilvántartásba bejegyzett adatok megváltoznak.
- [7] Az alperes hivatkozott az ügy tárgyával egyező ítéletre és számos kúriai ítéletre, melyek vonatkozásában azt rögzítette, hogy az alperes a támogatás igénybevételének jogszerűségét vizsgálja meg, melynek keretében - a kormányhivatalokkal ellentétben - bírságot nem állapíthat meg, de az Áht. 60/A. § (1) bekezdés d) pontja értelmében intézkedhet a támogatás teljes vagy részleges visszavonásáról.

A felperes keresete és a védírat

- [8] Az alperes határozatával szemben a felperes keresettel élt, melyben az alperesi határozat hatályon kívül helyezését kérte. Álláspontja szerint nem terheli visszafizetési kötelezettség a folyósított állami támogatás tekintetében, ugyanis a Kvtv. 2. számú melléklet III. fejezetének 5.h) pontja értelmében a támogatás teljes összege jár abban az esetben, ha a szolgáltatás a tárgyév egészében szerepel a szolgáltatói nyilvántartásban.
- [9] Az alperes védíratában a határozatban foglalt indokok alapján a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú ítélet

- [10] Az ügyben eljáró Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az 5.K.27.268/2018/7. számú ítéletében az alperes határozatát az elsőfokú hatóság határozatára is kiterjedően megsemmisítette.
- [11] A bíróság megállapította, hogy a felek abban egyetértettek, hogy a szolgáltatói nyilvántartásban szereplő adatok módosítása során a felperes késedelmesen tett eleget a Korm. rendelet 27. § (1) bekezdésében foglalt kötelezettségének.
- [12] A bíróság ítéletében rögzítette, hogy a Kvtv. 2. számú melléklet III.3. e. pontja értelmében a falugondnoki szolgáltatás tárgyában támogatásra az a települési önkormányzat jogosult, amely a szolgáltatást a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szocvtv.) 60. §-a és a külön jogszabályban foglalt szakmai szabályoknak megfelelően tartja fenn. A szakmai szabály jelen esetben a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000 (I.7.) SzCsM rendelet, melynek 39. §-a tartalmazza a falugondnoki szolgáltatás alapfeladatait, annak elemeit és szempontjait.
- [13] A bíróság - a Kvtv., a Szocvtv. és az SzCsM rendelet hivatkozott rendelkezéseire alapított - álláspontja szerint az alperes által szankcionált adminisztráció hiányát e jogszabályok nem tartalmazzák. A falugondnoki szolgáltatást végző gépjármű adatai a szakmai szabályok között nem szerepelnek, azok a szolgáltatói nyilvántartás adatait képezik.
- [14] A bíróság álláspontja szerint a szolgáltatói nyilvántartás adatainak ellenőrzése és az ott talált hiányosságok szankcionálása nem az alperes hatáskörébe tartozik, arra a kormányhivatalnak van hatásköre.
- [15] Mivel a Szocvtv. és az SzCsM rendelet csupán a nyilvántartásba történő bejegyzést, valamint a szolgáltatás működtetését követeli meg a felperestől, a bíróság nem találta a támogatás visszafizetésére kötelezést megalapozottnak.
- [16] A bíróság rámutatott, hogy az alperes által hivatkozott Korm. rendelet nem szakmai szabályokat rögzít a falugondnoki tevékenységgel összefüggésben, vagyis az abban foglaltak megsértése nem minősíthető olyan szabályszegésnek, melynek következménye a támogatás megvonása.
- [17] Az alperes által hivatkozott elsőfokú ítéletek vonatkozásában megállapította, hogy azok a bíróságot nem kötik, a kúriai ítéletek kapcsán pedig megállapítható, hogy nem azonos tényállás mellett hozott ítéletek.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [18] Az ügyben a alperes neve alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, melyben kérte a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését és az eljáró bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását. Az alperes álláspontja szerint a jogerős ítélet sérti a Kvtv. 2. sz. mellékletének III. 3. e) pontjának és kiegészítő szabályainak falugondnoki, vagy tanyagondnoki szolgáltatás jogcím vonatkozásában meghatározott rendelkezéseit, továbbá a Korm. rendelet 27. § (1) bekezdését és 1. sz. mellékletét.
- [19] A Kvtv. 2. sz. melléklet III.3. e) pontja a költségvetési támogatásra jogosultság két konjunktív feltételét határozza meg: egyrészt a falugondnoki szolgáltatás Szocvtv. 60. §-ának megfelelő nyújtását, másrészt a külön jogszabályban foglalt szakmai szabályoknak megfelelő fenntartását. Következésképpen nem lehet eltekinteni a Korm. rendeletben, mint külön jogszabályban foglalt rendelkezések betartásától sem. A 2016. évi Kvtv. 2. melléklet kiegészítő szabályok c) pontja alapján a támogatás igénybevételének feltétele a szolgáltatói nyilvántartásba történő bejegyzés. A bejegyzés kérelmezéséhez a fenntartónak ki kell töltenie a Korm. rendelet 5. számú melléklete szerinti kérelmet, amely a kötelezően csatolandó dokumentumok között tartalmazza a szolgáltatáshoz használt gépjármű forgalmi engedélyét, továbbá a gépjárműre vonatkozó felelősségbiztosítási és casco biztosítási szerződésekről szóló igazolást.
- [20] A Korm. rendelet 8. § (2) bekezdését és 27. § (1) bekezdését is figyelembe véve a falugondnoki szolgáltatáshoz használt gépjármű forgalmi engedélyének bemutatása a bejegyzéshez elengedhetetlen, így az abban foglalt adatok (mint a gépjármű forgalmi rendszáma), a szolgáltatás működésének jogszerűsége - és így a támogatás igénybevételének jogszerűsége - szempontjából is jelentőséggel bírnak. A Korm. rendelet egyértelmű kötelezést tartalmaz a szolgáltatás fenntartója számára, nem csak a szolgáltatás bejegyzésére vonatkozásában, hanem a bejegyzett adatok megváltozásának esetén az adatmódosítás kezdeményezésére is. A Kvtv. 2. sz. melléklet kiegészítő szabályok 5.c) pontja nem hagy kétséget afelől, hogy a támogatások igénybevétele és a nyilvántartásba történő bejegyzés között szoros összefüggés áll fenn, törekedni kell tehát arra, hogy a bejegyzett adatok folyamatosan a valóságnak megfelelőek legyenek.
- [21] Az ügyben a felperes felülvizsgálati ellenkérelmet nyújtott be, melyben kérte a jogerős ítélet hatályában való fenntartását. Álláspontja szerint a Szocvtv. 60. §-a, a Korm. rendelet 27. § (1) bekezdése, valamint 8. § (2) bekezdése, illetve az SzCsM rendelet szabályozási tárgyköréből, szóhasználatából és fejezetcímeiből az megállapítható meg, hogy a falugondnoki szolgáltatás szakmai szabályait az SzCsM rendelet tartalmazza, míg a Korm. rendelet rendelkezései az adminisztratív szabályokat tartalmazzák. A hatóság döntését a Korm. rendeletben megsértettekre alapította, amely nem tekinthető a Kvtv. 2. számú melléklet III.3. e) pontjában a támogatás feltételeként írt szakmai szabály megszegésének. A felperes a Szocvtv. 60. §-ban foglaltaknak megfelelően tartotta fenn és működtette a falugondnoki szolgáltatást, ennél fogva a vizsgált 2016. évi jogcím tekintetében megállapított falugondnoki szolgáltatás mutatószámait nem kell módosítani, így a felperest visszafizetési kötelezettség nem terheli.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [22] A felülvizsgálati kérelem részben megalapozott.
- [23] A közigazgatási perrendtartásról szóló 2007. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 115.§ (2) bekezdéséből és a 99.§ (3) bekezdéséből következően a Kp. 2. §. (4) bekezdése értelmében a felülvizsgálati eljárásban a Kúria a jogerős határozatot a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálhatja. A Kp. 121 § (1) bekezdése alapján, ha a felülvizsgálni kért határozat az ügy érdemére kiható módon jogszabálysértő, a Kúria a jogerős határozatot egészben vagy részben hatályon kívül helyezi, és szükség esetén az első vagy másodfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítja. A Kúria ítéletében a jogerős határozatot szükség esetén a közigazgatási cselekményre kiterjedő hatállyal helyezi hatályon kívül és a közigazgatási szervet kötelezi új eljárás lefolytatására.
- [24] A Kúria a rendelkező részben foglalt döntését a felülvizsgálati kérelemben foglaltak vonatkozásában a következőkkel indokolja:
- [25] A Kúria mindenekelőtt rögzíti, hogy a hasonló tényállás mellett hozott Kfv.IV.35.496/2018/12. számú ítéletében kifejtett jogi álláspontjától jelen ügyben nem kíván eltérni, így annak lényegét - a felülvizsgálati kérelemmel összefüggésben - az alábbiak szerint ismerteti.
- [26] A Kúria elsőként abban a kérdésben foglalt állást, hogy az alperes hatáskörébe tartozik-e a szolgáltatói nyilvántartás adatainak ellenőrzése.
- [27] Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Áht.) 57. § (1) bekezdése értelmében „[a] helyi önkormányzat az általános működéséhez és ágazati feladataihoz kapcsolódó támogatásokat (e Fejezet alkalmazásában a továbbiakban: támogatás) a kincstár útján igényli, azok módosítását a kincstár útján kezdeményezi, azokról a kincstár útján mond le, és az éves költségvetési beszámolót megalapozó végleges adatszolgáltatást a kincstár útján teljesíti.” Az Áht. 57. § (2) bekezdése pedig kimondja, hogy „[a] kincstár a rendelkezésére álló adatok alapján, illetve helyszíni ellenőrzés során ellenőrzi a támogatások igénylésének és módosításának megalapozottságát.”
- [28] Jelen esetben nem kétséges, hogy helyi önkormányzati feladatokhoz kapcsolódó támogatásáról van szó, a falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás után a támogatás a Kvtv. 2. melléklet III. pont (A települési önkormányzatok szociális, gyermekjóléti és gyermekétkeztetési feladatainak ellátása cím) 3. (Egyes szociális és gyermekjóléti feladatok támogatása alcím) e) alpontja alapján illeti meg a települési önkormányzatot.
- [29] Az Áht. 59. § (1) bekezdése szerint „[a] kincstár a helyi önkormányzat éves költségvetési beszámolója alapján a Ket. szerinti hatósági ellenőrzés keretében felülvizsgálja a támogatások elszámolását, felhasználását.”
- [30] Megállapítható, hogy a falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás vonatkozásában a kincstár ellenőrzési hatáskörét az Áht. fent idézett 57. § (2) bekezdése és 59. § (1) bekezdése teremti meg, tehát - szemben a felülvizsgálati ellenkérelemben foglaltakkal - a kincstár jogosult volt ellenőrizni a szolgáltatás igénybevételének jogszerűségét.
- [31] A Kúria megítélése szerint az Áht. és a Kvtv. fenti rendelkezéseiből az következik, hogy nem megalapozott a jogerős ítélet azon megállapítása, mely szerint a szolgáltatói nyilvántartás adatainak

ellenőrzése és az ott talált hiányosságok szankcionálása nem az alperes hatáskörébe tartozik.

- [32] A következő kérdés, hogy a kincstár ellenőrzési hatásköre csak a szakmai szabályok megsértésére terjed ki, vagy kiterjed a nyilvántartás vezetésére vonatkozó szabályok megtartásának ellenőrzésére is.
- [33] Az Áht. 60/A. § (1) bekezdése értelmében: „Ha a helyi önkormányzat
- a) a támogatáshoz valótlán adatot szolgáltatott,
 - b) az igénybe vett támogatást nem a megjelölt célra használta fel,
 - c) a jogszabályban meghatározott arányt meghaladó mértékű támogatást vett igénybe, illetve
 - d) a támogatásra vonatkozó valamely feltételt megszegett
- [e Fejezet alkalmazásában az a)-d) pont a továbbiakban együtt: jogosulatlan igénybevétel], a támogatásról vagy annak a jogosulatlan igénybevétellel érintett részéről haladéktalanul köteles lemondani és azt visszafizetni.”
- [34] Az Áht. fent idézett 60/A. § (1) bekezdés a) pontja az adatszolgáltatási tevékenységre vonatkozik (amelybe nyilvánvalóan beletartozik a Korm. rend. 1. mellékletben szereplő szolgáltatói nyilvántartás adatai), míg a b), c) és d) pontjai vonatkozhatnak a szakmai szabályok megszegésére, azaz az Áht. rendszerében a kincstár ellenőrzési jogosítványa mind az adminisztratív, mind pedig a szakmai szabályok betartásának ellenőrzésére kiterjed. Ezt erősíti a Kvtv. 2. melléklet III. 3. e) pontja, amely szerint „[a] támogatásra az a települési önkormányzat jogosult, amely a falugondnoki vagy a tanyagondnoki szolgáltatást a Szocvtv. 60. §-a és a külön jogszabályban foglalt szakmai szabályoknak megfelelően tartja fenn.” (A Szocvtv. 60. §-a a falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás célját, feltételeit határozza meg.)
- [35] A Kúria megítélése szerint az Áht. és a Kvtv. fenti rendelkezéseiből az következik, hogy nem megalapozott a jogerős ítélet azon megállapítása, amely jelen esetben elkülöníti a nyilvántartás vezetésére vonatkozó szabályok (a bíróság által használt terminológiával élve az „adminisztráció”) megsértését a szakmai szabályok megsértésétől.
- [36] Ezzel összefüggésben azt is vizsgálnia kellett a Kúriának, hogy a támogatás igénybevétele jogszerűségi vizsgálata az alperes eljárásában kiterjedhet-e a falugondnoki szolgáltatás azon adminisztratív - konkrétan a Korm. rend. 1. melléklet 3.1.1. pontjában foglalt - feltételére, hogy a szolgáltatáshoz használt gépjármű gyártmányának, típusának és rendszámának szerepelni kell a szolgáltatói nyilvántartásban.
- [37] Az alperes határozatának meghozatalakor hatályos Korm. rendelet 1. számú melléklete a szolgáltatói nyilvántartás adatai vonatkozásában a következőképpen rendelkezett:
- „3.1.1. *falugondnoki szolgáltatás*: a szolgáltatáshoz használt gépjármű gyártmánya, típusa és rendszáma,
- 3.1.2. *tanyagondnoki szolgáltatás*: a szolgáltatáshoz használt gépjármű gyártmánya, típusa és rendszáma,”
- [38] Megállapítható tehát, hogy jogszabály írja (írta) elő azt, hogy a nyilvántartás adatai közé tartozik a szolgáltatáshoz használt gépjármű gyártmánya, típusa és rendszáma, a Korm. rend. 27. § (1) bekezdése pedig akképpen szól, hogy „[a] fenntartó köteles kérelmezni az adاتمódosítást, ha a szolgáltatói nyilvántartásba bejegyzett adatok megváltoznak.”

- [39] A fentiekből következően releváns az adatok nyilvántartásba történő, a valóságnak megfelelő bejegyzése. A jogszerű működésnek ez feltétele, ezért az adatokban bekövetkezett változás bejelentési kötelezettségének elmulasztása megalapozza a támogatás jogosulatlan igénybevételének megállapítását, ennél fogva a jogerős ítélet ezzel ellentétes megállapítása törvénysértő.
- [40] Mindezek mellett - a Kúria megítélése szerint - az alperes által alkalmazott teljes visszafizetési kötelezettség aránytalan, ezért sérti az Áht. 60/A. § (1) bekezdését. A Kvtv. 2. melléklet 3. e) pontja értelmében a falugondnoki vagy tanyagondnoki szolgáltatás fajlagos összege 2.500.000 forint/szolgálat. Jelen ügyben az alperes által helybenhagyott határozat a felperesi önkormányzat terhére 2 291 667 Ft és kamatai visszafizetési kötelezettségéről rendelkezett.
- [41] Az Áht. 60/A. § (1) bekezdése szerint jogosulatlan igénybevétel esetén lehetőség van a támogatás teljes, de lehetőség van a támogatás részleges visszavonására is: a visszafizetési kötelezettség a jogosulatlan igénybevétellel érintett részre terjedhet ki. A Kúria megítélése szerint e körben értékelhető, hogy a felperes a szolgáltatást valójában nyújtotta, a nem megfelelő bejelentésen túl a további jogszabályi feltételeknek - legyen az a Szocvtv.-ben, Kvtv.-ben, vagy a Korm. rendeletben - eleget tett. A támogatás 11 hónapra történő visszavonása akkor lett volna arányos szankció, ha szolgáltatást abban a 11 hónapban nem nyújtja, vagy pl. a gépjárművet nem pótolja, vagy olyan gépjárművet vett volna igénybe, amely alkalmatlan a falugondnoki feladatok ellátására stb. Ilyen körülményt a hatóság nem tárt fel. Kiemelendő továbbá, hogy a szolgáltatói nyilvántartásban folyamatosan szerepelt bejelentett és alkalmas gépjármű, továbbá értékelésre szorul az is, hogy az újabb gépjárművet a felperes - ugyan késve - de mégis bejelentette.
- [42] Mindezeket figyelembe véve a Kúria azt állapította meg, hogy sérti az Áht. 60/A. § (1) bekezdését az a hatósági határozat, amely nem a tényálláshoz igazodó arányos visszafizetési kötelezettséget ír elő.
- [43] Az arányosítás kötelezettsége azonban nemcsak az Áht. 60/A. § (1) bekezdéséből, hanem az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésébe foglalt tisztességes ügyintézéshez való jogból is következik az alábbiak szerint:
- [44] Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése értelmében az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek, a 28. cikk pedig a bíróságok számára előírja, hogy a jogalkalmazás során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmezni. A Kúria megítélése szerint ezek az alaptörvényi kötelezések a közigazgatási perben eljáró bírót - figyelembe véve a közigazgatási per azon sajátosságát is, hogy a bíróság az objektív jogrend védelme érdekében is eljár - arra kötelezik, hogy a nyilvánvaló alaptörvényi összefüggéseket vegye figyelembe akkor is, ha alaptörvényi hivatkozást a beadványok nem tartalmaznak. A jogrendszer Alaptörvénnyel összhangban való fenntartása a jogalkalmazói jogszabály-értelmezés révén a bíróságok feladata, ez pedig feltételezi, hogy a jogalkalmazás során az Alaptörvényben foglalt jogok és alkotmányos értékek érvényesülnek. Ahogy a tagállami közigazgatási bíróságok az Európai Unió jogát kötelesek figyelembe venni ítélezésük során, függetlenül attól, hogy arra a felek hivatkoztak-e (lásd pl. EuB C-240/98-C-244/98. sz. Océano Grupo Editorial és Salvat Editores egyesített ügyekben hozott ítélet, C-473/00. sz. Cofidis ügyben hozott ítélet), úgy - a Kúria megítélése szerint - a nemzeti jogot egységbe fogó alaptörvényi összefüggések sem maradhatnak háttérben.
- [45] A fentiekre tekintettel jelen ügyben a Kúria úgy ítélte meg, hogy az alperes eljárása - az ügy tárgyát képező arányosítás hiánya - nincs összhangban az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdéséből eredő tisztességes ügyintézéshez való joggal. Tisztességes eljárás mellett, önmagában a késedelmes

adatközlés - azon túl, hogy a támogatás célja megvalósult, és a felperes valamennyi más jogszabályi feltételnek eleget tett - nyilvánvaló, hogy nem járhat a támogatás egészének visszavonásával.

[46] A tisztességes ügyintézéshez és a tisztességes eljáráshoz való jog, az Alaptörvényben foglalt eljárási alapjogok. Jelen ügyben ezen alapjog sérelmet a felperesi önkormányzat szenvedte el. Az alapjogsérelem megállapításához elengedhetetlen az önkormányzat alapjogi jogképességének vizsgálata az adott tényállás alapján. A Kúria a Knk.IV.37.944/2018/2. számú határozatában kifejtette, hogy az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdése szerint „[a] törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítottak azok az alapvető jogok, valamint őket is terhelik azok a kötelezettségek, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak.” Az Alaptörvény tehát kiterjeszti az alapjogok alanyainak körét a törvény által létrehozott jogalanyok, jellemzően a jogi személyek körére. A magyar jogrendszer nem különböztet meg közjogi jogi személy és magánjogi jogi személyek között, tehát alapjogi jogképessége elvileg a törvény alapján létrehozott valamennyi jogalanyra van. Az alapjogi jogképességtől meg kell különböztetni az alapjog gyakorlásához való jogot. Ezt maga az Alaptörvény is korlátok közé állítja, amikor megfogalmazza, hogy csak azokat a jogokat gyakorolhatják, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak.

[47] A Kúria jelen ügyben is fenntartja a Knk.IV.37.944/2018/2. számú határozatában kifejtett azon álláspontját, hogy „[a]z állam esetében azonban nem az a kérdés, hogy az alapjog gyakorlásához való jog alapján mely jogok illetik meg, s melyek nem, hanem az, hogy rendelkezik-e alapjogi jogképességgel. Hagyományos alkotmányjogi alapelv, hogy az alapjogok az állammal, az állam hatalmával szemben fogalmazódtak meg, az állami hatalom korlátaikat jelentik, ezért alapvetően az állammal szemben érvényesítendőek. Ebből következően az államnak nincsenek alapjogai, alapjogok nem illetik meg az állam közhatalmat gyakorló szerveit sem. Mindez következik az Alaptörvényből is, mivel a „Szabadság és felelősség” fejezeti cím alatt foglalkozik az alapjogokkal, és ezt követi külön fejezeti cím alatt „Az állam”-ról szóló rész, szerkezetileg is demonstrálva, hogy az alapjogok az állami cselekvés korlátaiként jelennek meg. Alapjog hiányában pedig fogalmilag elképzelhetetlen az alapjogsérelem.”

[48] Jelen ügy tényállása szerint az eljárási jog sérelmét - az Áht. 60/A. § (1) bekezdésének nem megfelelő alkalmazását - a felperesi önkormányzat szenvedte el. A felperes ebben a jogviszonyban, mint szolgáltatásszervező vett részt: állami finanszírozás mellett biztosította a falugondnoki (tanyagondnoki) szolgáltatást. E feladat önkormányzati ellátása során nem a közhatalmi jellege dominál, hiszen a köz érdekében szolgáltatást - állami támogatás fejében - alapítványok, egyházak és más magánjogi szerveződések is nyújtanak. Jelen ügyben tehát az önkormányzat nem a közhatalmi jogosítványai védelmében lépett fel, hanem épp ellenkezőleg. Figyelembe kell ugyanis venni, hogy az ügyben a helyi önkormányzat felperesi pozícióban van a felperes nevével szemben, a közigazgatási eljárásban az önkormányzat ügyfél volt, azaz közhatalmi jogosítványokat az alperes gyakorol (kötelezi a támogatás visszafizetésére). Ez az eljárási pozíció - az ügy fentebb bemutatott sajátosságaival együtt - igazolja a jogérvényesítés alapjogra kiterjedő jellegét. A Kúria álláspontja tehát, hogy ebben az összefüggésben felhívható a tisztességes ügyintézéshez való jog a helyi önkormányzat oldalán, s annak sérelme is megállapítható a fentiek szerint.

[49] A fentiek alapján a Kúria a Kp. 121. § (1) bekezdése, valamint a Kp. 115. § (2) bekezdésére tekintettel alkalmazandó 92. § (1) bekezdés d) pontja alapján az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte, az alperes határozatát az elsőfokú hatóság határozatára is kiterjedően megsemmisítette és az elsőfokú hatóságot új eljárás lefolytatására kötelezte.

[50] A Kúria az új eljárásra a következő iránymutatást adja: az elsőfokú hatóság a tényállás alapján köteles mérlegelni a visszafizetési kötelezettség előírását és amennyiben úgy dönt, hogy a feltárt jogszabálysértés miatt a felperest visszafizetési kötelezettség terheli, azt arányosan kell meghatározni. A hatóság azonban nem kötelezheti a felperest a 2016. évre irányadó támogatás egészének visszafizetésére. A mérlegelésbe be kell vonni azt is, hogy a támogatás Szocvtv. 60. §-ában foglalt célja megvalósult, a felperes a további szakmai és egyéb feltételeket is megtartotta. Amennyiben a hatóság úgy dönt, hogy visszafizetési kötelezettséget nem ír elő, lehetősége van jelezni a jogszabálysértést a működést engedélyező szerv felé, aki a Szocvtv. 92/K. § (4c) bekezdés a) pontja szerint szociális igazgatási bírságot szabhat ki a törvényben meghatározott keretek között. Azonban a Szocvtv. 92/M. § (4) bekezdése ebben az esetben is arányosítást ír elő, nevezetesen: „[a] bírság összegét az eset összes körülményeire, így különösen a jogsértés súlyára, a jogsértéssel okozott érdeksérelem nagyságára, a jogsértő állapot időtartamára, a jogsértő magatartás ismételt tanúsítására és - fenntartóra kiszabott bírság esetén - a bírság megfizetésének az ellátás színvonalára gyakorolt hatására tekintettel kell meghatározni.

A döntés elvi tartalma

Az Áht. rendszerében a kincstár ellenőrzési jogosítványa mind az adminisztratív, mind pedig a szakmai szabályok betartásának ellenőrzésére kiterjed.

A falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás vonatkozásában a nyilvántartás adatai közé tartozik a szolgáltatáshoz használt gépjármű gyártmánya, típusa és rendszáma. Az adatokban bekövetkezett változás bejelentési kötelezettségének elmulasztása megalapozza a támogatás jogosulatlan igénybevételeének megállapítását. Sérti az Áht. 60/A. § (1) bekezdését az a hatósági határozat, amely nem a tényálláshoz igazodó arányos visszafizetési kötelezettséget ír elő.

Záró rész

[51] A Kúria a felülvizsgálatot a Kp. 114. § (1) bekezdése szerint tárgyaláson kívül bírálta el.

[52] A Kp. 35. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 83. § (2) bekezdése szerint, ha a pernyertesség és a pervesztesség aránya közötti különbség, valamint a fél és az ellenfél javára meghatározott perköltségek összege közötti különbség nem jelentős, egyik fél sem köteles perköltség megtérítésére. Erre tekintettel rendelkezett úgy a Kúria, hogy az elsőfokú bírósági eljárás és a felülvizsgálati eljárás költségeit a felek maguk viselik.

[53] Az alperes az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 5. § (1) bekezdés c) pontja, a felperes az Itv. 5. § (1) bekezdés b) pontja alapján teljes személyes illetékmentességben részesül. Ezért az Itv. 50. § (1) bekezdése szerinti mértékű, a 39. § (3) bekezdés d) pontja alapján számított és a 62. § (1) bekezdés h) pontja értelmében feljegyzett felülvizsgálati eljárási illeték - figyelembe véve a Kp. 35. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 102. § (1) bekezdését is - az állam terhén marad.

[54] Az ítélet elleni felülvizsgálat lehetőségét a Kp. 116. § d) pontja zárja ki.

Budapest, 2019. február 5.

**Dr. Patyi András s. k. a tanács elnöke, Dr. Dobó Viola s. k. előadó
bíró, Dr. Horváth Tamás s. k. bíró**